

pravico izdajati te šolske dokumente. Kakor se pa sme soditi iz narave te zadeve in iz prakse, ima to pravico šolski voditelj, ki pa naj v dvomljivih slučajih predloži na večrazrednicah zadevo domačemu učiteljskemu zboru, okrajnemu šolskemu svetu pa le tedaj v razsojo, ako bi bil sklep tega zbora po mnenju šolskega voditelja zoper zakone ali zoper ministrske ukaze. V ostalem je Vaše tolmačenje pravo.

XLII.

Vprašanje:

1. Ali sme učitelj poučevati kakega otroka izven šolskih ur doma v kakem predmetu, ki se na isti šoli ne poučuje, na pr. v goslih, nemščini, laščini itd.; seveda proti plačilu, ker novi šolski in učni red enak pouk v šoli prepoveduje?

2. Ali se draginjska doklada prišteje tudi k plači, ko se odmerja osebni dohodninski davek, ali je ta slednjega prosta?

V. Z., nadučitelj.

Odgovor:

1. Nihče Vam ne more braniti in nihče Vas zaradi tega ne sme karati, ako šolskega otroka doma poučujete v navedenih ali tudi v drugih predmetih, bodisi proti plačilu bodisi brezplačno.

2. Ker je draginjska doklada stalni letni dohodek, se sme pristeti k tistim dohodkom, od katerih odmerjajo osebni dohodninski davek.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca kimavca 1906 K 202.003.00.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Kamniško učiteljsko društvo. Že več let ni prinesel „Tovariš“ nikakega poročila iz tega okraja. Tovariši bi lahko sodili, da smo do skrajnosti leni in se nič ne gibljemo. Toda to ni tako. Nečem preiskavati, kdo je temu kriv, temveč naj pričem takoj s poročilom o zadnjem zborovanju dne 20. septembra 1906. v Domžalah, katerega se je udeležilo 16 tovarišic in 19 tovarišev. To je število, kakršnega naše društvo še ne pozna. Privlačna sila je bila: pouka prost dan, praktičen vzpored in 40letnica tovariša Engelmana, ki mu je v imenu navzočih s krepko zdravico napil tovariš Toman.

Naš priljubljeni predsednik je otvoril zborovanje s pozdravom na oddelek dobre organizacije, na kar sta on in tovariš Čenčič razkazovala novi učni red po oddelkih. Po vsakem oddelku se je razvnela živahna debata.

Izmed vsega naj omenim predlog predsednika, izpopolnjen z dodatkom tov. Žebreta in Engelmana:

Naše društvo se naj pismeno obrne na vsa županstva tukajšnjega okraja s prošnjo, naj ta v svojem delokrogu poskrbe, da se šolski otroci ne bodo udeleževali nočevanja pri mrličih, preže na ženitovanjih in del pri nasipanju cest.

Omeniti moram še, da se je učiteljstvo v poletnih mesecih na izpodbudo tov. Schmeideka, kateri je prvi pričel, vsak mesec zbiralo pri kakem tovarišu k hospitacijam in stanovskim razgovorom.

Kadar bo zopet kak tak shod — poročam.

Goriško.

Učt. društvo za sežanski šolski okraj zboruje v Dutovljah, dne 18. oktobra 1906 ob 10. uri dopoldne. Vzporod: 1. nagovor predsednikov. 2. overovljenje zapisnika. 3. „Učiteljstvo“, poroča g. A. Mervič. 4. novi šolski in učni red. 5. eventuelni predlogi. K obilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Književnost in umetnost.

Tilho in drugi. Zbirka humoresk in satir. Spisal Ferdo Plemič. Založil L. Schwentner v Ljubljani. 1906. Cena broš. 2 K, eleg. vezano 3 K.

„Zvonček“ objavlja v 10. številki to-le vsebino: 1. Zakaj je gozd žalosten? Josip Vandot. Pesem. — 2. Delež mladosti. Sokolov. Pesem. — 3. Nebeško cvetje. Sokolov. Pesem. — 4. Kovači. Fr. Merljak. Povest. — 5. Zopet v šolo! E. Gangl. Pesem s podobo. — 6. „Hudi mož.“ F. G. Hrastničan. Povest. — 7. Pastirček Anžek. Josip Vandot. Pesem. — 8. Lovšinov Janko. Mara Ivanovna Tavčarjeva. Povest. — 9. Golob. F. G. Hrastničan. Basen. — 10. Rožasti plamenec. L. O. Popis z dvema podobama. — 11. Igrišče. I. B. Zabavni spis s podobo. — 12. Lenuh. E. Gangl. Pesem s podobo. — 13. Naša pot. Sokolov. Pesem. — 14. Sanje. Borisov. Pesem. — 15. Kralj Palček. Josip Vandot. Pesem. — 16. Večer. F. Ločniškar. Pesem. — 17. Izgubljeni sin. Juraj Pangrac. Povest. — 18. Tudi meni malo! Podoba. — 19. Na tujem. M. Levstik. Basen. — 20. Žitno zrno. L. O. Basen. — 21. Pouk in zabava. † Jan Lego s podobo. — Jezero živega srebra. — Kako ustavimo kri. — Koliko ljudi je oblečenih. — Sodi iz papirja. — Koliko besed rabi človek? — Koliko pojedó v Parizu? — Besedna uganka. — Rešitev.

Vestnik.

Današnja „Izjava“, ki jo prijavljamo na prvem mestu, je bila sklenjena v zadnji seji izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke, kjer je prišel v razgovor konflikt med našim listom in „Slovenskim Narodom“. Debata je bila ostra. Končno so se zedinili, da poravnajo razpor z „Izjavo“, ki jo danes priobčuje naš list, jutri pa „Slovenski Narod“, oba na uvodnem mestu. Toliko v vednost našim somišljenikom.

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so darovali: Gosp. Janko Škerbinec, nadučitelj v Višnji gori 10 K 32 h, zložili v preprijaznem hotelu „Ilirija“ g. Janko Škerbinec, nadučitelj v Višnji gori in drugi resnični prijatelji učiteljstva z besedilom: „Ljubimo učitelje — trpine, saj nam marljivo in skrbno odgajajo mladino, nado boljše bodočnosti!“; g. prof. Rudolf E. Peerz, c. kr. okr. šolski nadzornik v Ljubljani, 2 K, ki jih ni hotela sprejeti gđ. Fischerjeva za zlomljeni dežnik; ljubljanski učiteljski ščeniški III. letnika so prigosodarili pri matematičnih zvezkih 20 h; pri zborovanju Pedagoškega društva v Št. Rupertu je nabrala tov. Ivana Simončičeva 6 K. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Osebnosti na Kranjskem. Učiteljica Jerica Zemljanova na Igu je začetkom šolskega leta prav opasno zbolela. C. kr. okrajni šolski svet ji je dal do 31. decembra 1906 dopust. Na njeno mesto je prišla kot suplentinja Hermina Bukovičeva. — V Presko je imenovana za suplentinjo I. Beningerjeva.

Osebnosti na Štajerskem. Deželni šolski svet je v svoji seji dne 27. pret. m. imenoval: Na ljudski šoli v Vučji vesi definitivnega učitelja iz Sv. Andreja v Slov. gor. Franca Ovetka; na šoli v Prihovi def. učitelja Lovra Serajnika; na šoli v Sv. Štefanu pri Šmarju prov. učitelja v Markoveih Pavla Flereta; na deški ljudski šoli v Hrastniku def. nadučitelja Ivana Sorčana; učiteljem in voditeljem na ljudski šoli v Razboru Avgusta Canjka, dosedaj def. učitelja-voditelja v Žusmu. Učiteljem, oziroma učiteljicam so imenovani: Na ljudski šoli v Negovi Ana Vaupotič; na ljudski šoli v Vučji vesi def. učiteljica v Sv. Andreju v Slov. gor. Alojzija Cvetko; na ljudski šoli v Št. Lenartu pri Ormožu prov. učiteljica Ladi-

slava Laurič; na ljudski šoli v Petrovčah začasno upokojeni učitelj pri Sv. Martinu na Paki Josip Kranjc; na šoli v Sent Vidu pri Ponkvi suplent Franc Pogačnik; na šoli v Vidmu def. učitelj na Bizelskem Rudolf Arnšek; na šoli v Globokem pomož. učitelj v Ljubljani Avgust Tomić; na deški šoli v Hrastniku def. učitelja Franc Lebar in Ignacij Kaffon; na dekliški šoli v Hrastniku def. učiteljici Letecja Kobale, roj. Achtschin, in Albina Popp, roj. Thienel; na šoli z nemškim učenim jezikom na Laškem Aleksander Permoser; pomožnim učiteljem v celjskem okraju so imenovani: def. nadučitelj v Kočah Josip Leskovar; učiteljicam za ročna dela je imenovana na šoli v Svetini Marija Pustišek, roj. Stritar; na Dobovi Marija Gajšek, roj. Tramšek. — Menjati službo je bilo dovoljeno učiteljici Mariji Valenčak v Št. Vidu pri Grobelnu in Ani Wutt v Slivnici. — Upokojeni so bili: nadučitelj v Št. Janžu pri Spodnjem Dravogradu Simon Srobotnik in učitelj na Ptujski okoliški šoli Karel Zupančič. Def. učiteljici na dekliški šoli v Šmartnem pri Jelšah gđe. Feliciti Machovi je dovoljeno poročiti se z Henrikom Šumrom, učiteljem na deški šoli istotam.

G. Luka Svetec, notar v Litiji in podpredsednik družbe sv. Cirila in Metoda, je praznoval dne 8. t. m. osemdesetletnico svojega rojstva.

Umirovljen je nadučitelj slovenjebistriške šole, tovariš I. Kristl.

Šolski muzej „Zaveze“ je dobil stalne prostore na ljubljanskem Gradu, kamor se je preselil 20. septembra.

Javna zahvala. Razni tukajšnji šoli naklonjeni Brezničani in Brezničanke so darovali znatno denarno vsoto, s katero se je mogla omisliti za tukajšnjo šolsko mladež krasna zastava, ki se je razvila in blagoslovila v večjo proslavo godu našega cesarja dne 4. t. m. Podpisanemu šolskemu vodstvu je v prijetno dolžnost, se najpresrečneje zahvaliti vsem cenjenim dobrotnikom in čislanim dobrotnicam za obilne denarne prispevke, zahvaljuje se tukajšnjemu župniku in katehetu, gospodu Tomažu Potočniku, ki je blagovolil z lepo cerkveno slavnostjo blagosloviti zastavo, iskrena hvala mu za prekrasni govor pri razvitju zastave. Presrečna hvala tukajšnji prostovoljni požarni brambici pod poveljništvom tukajšnjega predsednika krajnega šolskega sveta gospoda Ivana Finžgarja, ki je s svojo korporativno udeležbo blagovolila poveljevat našo slavnost. Vse priznanje zasluži pa tudi čislana tvrdka Ana Hofbauer v Ljubljani, ki nam je v vseh željah postregla pošteno in poceni. — Vodstvo tri-razredne ljudske šole na Breznici, dne 6. oktobra 1906.

Solski vodja.

Poročil se je dne 3. t. m. tovariš Hinko Šumer, učitelj na deški šoli v Šmarju pri Jelšah, z gđe. Felicito Machovo, učiteljico na dekliški šoli ravnotam. Bilo srečno!

Pred izpraševalno komisijo za obče ljudske in meščanske šole v Kopru se začne prihodnji izpiti v ponedeljek, dne 12. novembra t. l. Dotične pravilno opremljene prošnje sprejema komisija do 31. oktobra t. l.

Umril je profesor vseučilišča v Pragi, dr. Alojzij Zucker, ki je napisal mnogo juridiških razprav.

Na žensko učiteljsko v Gorici je sprejetih v slovenski in laški oddelek I. letnika po 42 kandidatinih.

Znamenita češka žena. V Pragi je umrla gospa Kamila Hruškova, ustanoviteljica „Osrednjega društva čeških žen“. Njena delavnost na dobrodelnem polju je bila neumorna. Posebno je skrbela za pomoč šolskim otrokom, sirotam in najdenčkom.

„Zadružna Zveza“ v Celju šteje: na Koroškem 21, na Kranjskem 49, na Primorskem 26, na Štajerskem 47, skupaj 143 zadrug, ki so njeni člani. Od teh 143 zadrug je 40 Raiffeisnovk, 70 hranilnic in posojilnic mešanega ustroja in 33 nedennarnih zadrug; med poslednjimi je največ (16) mlekarških in sirarskih zadrug. Član „Zadružne Zveze“ je tudi „Učiteljsko tiskovno društvo“ in „Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta“.

Proti kajenju. Na Angleškem pripravljajo zakon, ki bo strogo zabranjeval otrokom kajenje. Deček pod 16 letom, ki ga bodo zalotili, da kadi ali da ima pri sebi tobak, bo moral plačati 40 šilingov kazni. Tudi prodajalec, ki prodajajo otrokom tobak, bodo kaznovani z isto globo. Če bi prodajali tobak več-

krat, se kazni zviša do 100 kron. Komisija, ki se peča s tem vprašanjem, je mnenja, da kajenje privede moške do pijančevanja, ki je zopet vzrok nesreč in hudodelstev. — Tak zakon bi bil potreben tudi v Avstriji.

Kongres proti jetiki. Zopet se vrši kongres proti jetiki, in sicer v Hagu. Govoré imenitni profesorji-zdravniki; trudijo se seveda razširiti svoje nasvete in izkustva, kako se treba braniti jetike, toda rešilnega sredstva proti jetiki še ni, in kdo ve, ali ga sploh kdaj dobé proti tej tako razširjeni bolezni.

Ormoški okrajni šolski svet je dobil vsled novih počitnic sedaj za mesec oktober tri dneve pouka prosto, da se otroci-učenci lahko udeležijo trgatve. Krajnim šolskim svetom je prepustil določitev teh dnevov po lokalnih razmerah.

V šoli na Runcu v orm. okraju je nameščen kot pomožni učitelj g. Oskar Slemenšek. Nadučitelj g. Ivan Košar je zaradi bolezni na obeh na dopustu ter še nadalje opravlja voditeljstvo šole pri Veliki Nedelji g. Ivan Žolnir tamošnji učitelj.

Shod zaupnikov narodno-napredne stranke, ki so ga prvotno določili na 11. dan t. m., so preložili na dan 15. novembra t. l.

Ljudska izobrazba na Nemškem. Prvo javno čitalnico v Berlinu je obiskalo v preteklem poslovnem letu 95.768 oseb, od teh jih pride na nedelje 14.376. Povprečno jih je prišlo na dan 267, na nedelje 293 v čitalnico. — Berlinska javna knjižnica in čitalnica je končala svoje šesto poslovno leto. Obiskalo jo je 136.573 oseb, za štiritisoč več nego lani. Izposojenih je bilo 82.866 knjig. Izmed čitateljev jih je pripadalo dobro polovico obrtniškem stanu.

Tečaj za čebelarje. Na vseučilišču v Erlangu na Nemškem je imel letos profesor zoologije, Fleischmann, svoj četrti tečaj za čebelarstvo. Kurza se je udeležilo 38 slušateljev. Tečaj je trajal 8 dni.

Razgled po šolskem svetu.

— **Hrvaški šolski muzej**, kjer je shranjenih toliko dragocenih predmetov iz preteklosti hrvaškega šolstva, je sedaj razširjen in zavzema vse I. nadstropje „Učiteljskega doma“ v Zagrebu. Muzej je uredil kustos g. Josip Medved. Hrvaško učiteljstvo je lahko ponosno na svoj muzej, ki se da primerjati z največjimi in najbogatejšimi šolskimi muzeji.

— **Nemška tehnika v Pragi** obhaja prihodnji mesec stoletnico svojega obstoja. Praznovali bodo ta jubilej z raznimi slavnostmi.

— **Učenje češčine** uvedejo na nemškem vseučilišču v Pragi. Naučni minister dr. Marchet je že odobril tozadevni načrt filozofske fakultete imenovanega vseučilišča. Takisto ustanove češke tečaje na dunajskem vseučilišču, in sicer v prvi vrsti za juriste. Na ta način hočejo Nemci izpodriniti Čehe iz sodnih služb.

— **Mednarodni kongres o narodni izobrazbi** je zboroval v Milanu od 15. do 19. septembra t. l. Na tem shodu so razpravljali v treh oddelkih o šolskih vprašanjih, in sicer: v I. oddelku o ljudskih šolah, v II. oddelku o nadaljevalnih šolah in v III. oddelku o naobraževanju naroda. — Referent o ljudski šoli, prof. Fris, je govoril o postanku ljudske šole v novi dobi in nje socijalni nalogi v moderni demokraciji za umstveno in moralno izobrazbo mladine. Da ta svoj namen dožene, mora biti ljudska šola obvezna, brezplačna in posvetna. Ljudskim šolam naj bi bile še kot organično izpopolnilo pridodane nadaljevalne šole in drugi zavodi za naobraževanje naroda. — Profesor na češkem vseučilišču v Pragi, dr. Drtina, je govoril o pomenu reformacije za razvoj ljudske šole. Razložil je idejo ljudske šole, kakor sta jo izrazila in določila Komensky in Pestalozzi; poudarjal je posebno, in v tem mu je ves zbor enoglasno pritrjeval, da ni dovolj, če je ljudska šola obvezna, brezplačna in posvetna, ampak da sme na ljudski šoli biti dovoljen kot učni jezik samo materni jezik šolskih otrok in noben drug. Poudarjal je pravico narodnih manjšin do šol v svojem jeziku povsod, kjerkoli živi po več narodnosti skupaj v enem mestu ali v eni deželi. — Ta izvajanja naj bi upoštevala zlasti avstrijska vlada, ki odreka Slovincem na Koroškem in v Primorju pravico do slovenskih šol.